

RECENZE

Charvátová, M., Popkov, A.: Základní vědomosti o chemických, biologických a jaderných zbraních a možnostech jejich teroristického zneužití. České Budějovice 2010, 1. vydání, 113 s. ISBN 978-80-254-8066-3

Jiří Patočka

Chemické, biologické a jaderné zbraně, které po celé období studené války představovaly hlavní hrozbu existence lidstva, mají dnes jiný společenský význam. Ztratily do jisté míry charakter zbraní hromadného ničení (ZHN), ale technologie vyvinuté pro jejich výrobu zůstaly a mohou být zneužity k teroristickým účelům. V tom spočívá dále jejich nebezpečnost pro lidské pokolení a nutnost vzdělávání odborníků v této oblasti, která je dnes soustředěna na různých vysokých školách do oborů charakterizovaných jako „ochrana obyvatelstva“. Systematické přípravě středoškolských učitelů pro tento obor však nebyla dosud věnována dostatečná pozornost, přestože o jeho významu nejsou žádné pochybnosti.

Recenzovaná skripta představují vhodný studijní materiál pro získání základních vědomostí o chemických, biologických a jaderných zbraních a rizicích jejich zneužití teroristy. Jejich autoři seznamují čtenáře se základními pojmy a ve čtyřech kapitolách pak přinášejí souhrn nejdůležitějších znalostí.

První kapitola je věnována ochraně obyvatelstva před chemickými, biologickými a jadernými zbraněmi a úkolům civilní ochrany při zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku občanů. Druhá kapitola pojednává o nejvýznamnějších chemických látkách, které představují potenciální hrozbu chemického terorismu. Pozornost je věnována všem nejvýznamnějším otravným látkám: nervově paralytickým látkám ze skupiny organofosforových sloučenin, zpuchýřujícím a dusivým otravným látkám, látkám vyvolávajícím fyzické či psychické zneschopnění, látkám dráždivým, dusivým i všeobecně jedovatým. Část kapitoly je věnována nejvýznamnějším průmyslově vyráběným látkám, které svou nebezpečností mohou ohrozit životy a zdraví civilního obyvatelstva. Krátce je také pojednáno o tom, kudy se ubírá vývoj no-

vých otravných látek. Třetí kapitola se věnuje látkám radioaktivním, jaderným zbraním, jejich ničivému účinku a jejich vlivu na lidské zdraví. Jsou vysvětleny stochastické a deterministické účinky ionizujícího záření, akutní nemoc z ozáření a její formy – dřeňová, gastrointestinální a neurovaskulární. Dále je v kapitole věnována pozornost radiologickému terorismu, radiačním nehodám a haváriím a jsou rozebírány příčiny a důsledky nejvýznamnějších havárií spojených s únikem radioaktivního materiálu. Čtvrtá kapitola je věnována potenciální hrozbě tzv. B-agens, tedy různým formám biologických prostředků, jako jsou bakterie, viry, rickettsie a toxiny. Jsou popsány nejvýznamnější druhy B-agens a klinický obraz onemocnění, které způsobují.

Každá kapitola je ukončena přehledem doporučené literatury pro další studium a otázkami k opakování. Skripta, ač nevelká rozsahem, poskytují téměř úplný přehled základních vědomostí o chemických, biologických a jaderných zbraních a mohou sloužit nejen jako výukový text pro studenty, ale také jako zdroj informací pro veřejnost zájímající se o otázky soudobého terorismu.

Recenzent:

Prof. RNDr. Jiří Patočka, DrSc., absolvent MU Brno, profesor toxikologie na ZSF JU v Českých Budějovicích a emeritní profesor Univerzity obrany Brno. Autor knihy *Vojenská toxikologie*, Avicenum 2004, několika dalších knih a učebnic a několika set vědeckých prací v odborných časopisech. Popularizátor vědy, webmaster serveru TOXICOLOGY (<http://www.toxicology.cz>).